

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO	7
I. TEORIE PRÁVA A ÚVOD DO PRÁVNÍ TERMINOLOGIE	9
1. POJEM PRÁVA A JEHO KLASIFIKACE.....	9
1.1. Fenomén práva	9
1.2. Pojem práva	10
1.3. Klasifikace práva	11
a) Přirozené právo versus pozitivní právo	11
b) Objektivní právo versus subjektivní právo	12
c) Veřejné právo versus soukromé právo	13
d) Hmotné právo versus procesní právo	15
e) Vnitrostátní právo versus mezinárodní právo veřejné	15
2. STRUČNÝ PŘEHLED PRÁVNÍCH DĚJIN	17
2.1. Římské právo	17
2.2. Vybrané historické prameny novodobého práva	18
3. PRÁVNÍ NORMA A JEJÍ CHARAKTERISTIKY.....	20
3.1. Základní charakteristiky právní normy	20
3.2. Základní části a druhy právních norem	21
3.3. Působnost právních norem	23
a) Věcná působnost právních norem	23
b) Prostorová působnost právních norem	24
c) Osobní působnost právních norem	24
d) Časová působnost právních norem	26
3.4. Platnost právních norem	27
3.5. Účinnost právních norem	29
4. PRAMENY PRÁVA VE SVĚTĚ A V ČR	31
4.1. Pojem pramene práva a hierarchie pramenů práva	31
4.2. Jednotlivé druhy pramenů práva v České republice a ve světě	34
a) Prameny práva z obecného hlediska	34
b) Prameny práva v České republice	35
c) Prameny práva v anglosaské právní kultuře	35
5. TYPOLOGIE PRÁVNÍCH KULTUR.....	37
5.1. Kontinentální právní systém	37
5.2. Anglosaský právní systém	38
5.3. Islámský právní systém	39

6. SYSTÉM PRÁVA A JEDNOTLIVÁ PRÁVNÍ ODVĚTVÍ	41
6.1. Právní odpovědi veřejnoprávního charakteru	42
6.2. Právní odpovědi soukromoprávního charakteru	43
6.3. Právní odpovědi smíšené povahy	45
7. SUBJEKTY PRÁVA A JEJICH PRÁVNÍ ZPŮSOBILOST	46
7.1. Způsobilost k právům a povinnostem (právní osobnost) u fyzických osob	46
7.2. Způsobilost k právním úkonům (svěprávnost) u fyzických osob	49
7.3. Způsobilost k právům a povinnostem (právní osobnost) a způsobilost k právním úkonům (svěprávnost) u právnických osob	51
a) Jednotlivé druhy právnických osob	51
b) Vznik právnických osob	52
c) Zánik právnických osob	53
8. PRÁVNÍ VZTAHY A PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI	55
8.1. Pojem právního vztahu a právní skutečnosti	55
8.2. Právní jednání	56
a) Právní úkony	56
b) Právní akty	57
8.3. Protiprávní jednání	58
a) Občanskoprávní delikty	59
b) Správní delikty a přestupky	60
c) Trestné činy	61
8.4. Právní události	62
8.5. Protiprávní stavy	62
9. REALIZACE PRÁVA A AKTY JEHO APLIKACE	63
9.1. Interpretace a aplikace právních norem	63
9.2. Řízení před orgány veřejné správy a individuální správní akty	65
a) Individuální správní akty	66
b) Správní řízení	66
9.3. Jednotlivé druhy soudních řízení a soudních rozhodnutí	67
a) Občanskoprávní řízení	68
b) Soudní řízení správní	69
c) Trestní řízení	69

10. PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST A PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ	71
10.1. Pojem právní odpovědnosti a druhy právní odpovědnosti	71
10.2. Soukromoprávní odpovědnost	72
10.3. Kárná odpovědnost	73
10.4. Správně-právní a přestupková odpovědnost	74
10.5. Trestní odpovědnost	75
II. ÚSTAVNÍ VÝVOJ A ZÁKLADY ÚSTAVNÍHO PRÁVA	79
11. VZTAH STÁTU A PRÁVA A POJEM PRÁVNÍHO STÁTU	79
11.1. Pojem státu a jeho charakteristiky	79
11.2. Státní formy a druhy politických režimů	80
a) Jednotlivé druhy státních forem	80
b) Jednotlivé druhy politických režimů	81
11.3. Pojem právního státu a jeho základní atributy	82
11.4. Ochrana základních lidských práv a svobod	83
12. ÚSTAVNÍ VÝVOJ SMĚREM K PRÁVNÍMU STÁTU (1848-1992)	85
12.1. Ústavní vývoj posledních desetiletí Habsburské monarchie (1848-1918)	85
a) Dubnová ústava	85
b) Březnová ústava	86
c) Bachův absolutismus	86
d) Únorová ústava	86
e) Prosincová ústava	87
f) Vývoj volebního práva na sklonku Habsburské monarchie	87
12.2. Ústavní vývoj během „První republiky“ (1918-1938)	88
a) Vznik Československé republiky	88
b) Recepční norma a zajištění právní kontinuity	89
c) Prozatímní ústava (1918)	90
d) Stanovení hranic Československé republiky	90
e) Ústavní listina Československé republiky (1920)	90
12.3. Ústavní vývoj během II. světové války a prvních poválečných let (1938-1948)	92
a) Mnichovská dohoda a „Druhá republika“	92
b) Slovenský stát	93
c) Protektorát Čechy a Morava	94
d) Prozatímní státní zřízení v exilu a dekrety prezidenta E. Beneše	94
12.4. Ústavní vývoj v období komunistického režimu (1948-1989)	97
a) Únorový puč, Ústava 9. května a teror padesátých let	97
b) Socialistická ústava	99
c) Pražské jaro, okupace, normalizace	99
d) Ústavní zákon č. 143/1968 a proměna Československa ve federaci	100
12.5. Ústavní vývoj od tzv. „Sametové revoluce“ do rozdělení federace (1989-1992)	101
a) „Sametová revoluce“ a první kroky k obnově právního řádu	101
b) Parlamentní volby roku 1992 a postupný rozpad federace	102

13. MOC ZÁKONODÁRNÁ A TVORBA PRÁVA	104
13.1. Struktura a organizace Parlamentu České republiky	104
13.2. Pravomoci a kontrolní mechanismy Parlamentu ČR.....	105
a) Způsob hlasování v obou komorách Parlamentu ČR	105
b) Kontrolní pravomoci Poslanecké sněmovny	106
c) Kontrolně-kreační pravomoci Senátu	107
13.3. Zákonodárný proces	107
a) Zákonodárná iniciativa	107
b) Projednávání zákona v Poslanecké sněmovně	108
c) Projednávání zákona v Senátu	109
d) Role prezidenta republiky v legislativním procesu	109
e) Platnost a účinnost nově přijatého zákona.....	110
14. MOC VÝKONNÁ A USKUTEČŇOVÁNÍ PRÁVA	111
14.1. Vláda České republiky	111
14.2. Prezident České republiky.....	112
a) Výkon funkce prezidenta republiky	112
b) Volba prezidenta republiky	113
c) Kontrasignační pravomoci prezidenta republiky.....	114
d) Nekontrasignační pravomoci prezidenta republiky	115
15. MOC SOUDNÍ A VÝKLAD PRÁVA	117
15.1. Moc soudní a soustava soudů České republiky.....	117
15.2. Ústavní soud České republiky	118
a) Organizace a funkce Ústavního soudu ČR	118
b) Abstraktní kontrola ústavnosti	119
c) Konkrétní kontrola ústavnosti.....	119
d) Předběžná kontrola ústavnosti a další řízení před ÚS ČR	120
BIBLIOGRAFIE.....	121